

Forslag til Finanslov for 2023

(Naalakkersuisoq for Finanser og Ligestilling)

(1. behandling)

Det vil blive husket, at IA og resten af Naalakkersuisut har valgt at efterlade regningen i børneværelset.

Det er nu godt halvandet år side, at IA vandt Inatsiartutvalget og kunne indtage pladsen som det bestemmende parti. Flotte ord om børn var der nok af. Vi måtte forstå, at det her skulle være børnenes Naalakkersuisut. Man oprettede endda et helt nyt Naalakkersuisut-område med fokus på børn og børns vilkår. Men der var vist noget, som IA glemte at fortælle?

Jeg har i hvert fald ikke hørt, at hele pointen var, at regningen for IA's politik skulle betales af børnene. Alene i 2023 planlægger man at efterlade en ubetalt regning på 71 millioner kroner.

Eftertiden vil huske, at IA og resten af Naalakkersuisut valgte at efterlade regningen i børneværelset.

Hvorfor skal børnene hænge på regningen?

Vi må desværre konstatere, at vi har et Naalakkersuisut, der ikke evner at skrue en Finanslov sammen, der giver overskud. Det virker som om, at man har opgivet at blive enige internt, og derfor har besluttet at operere med underskud, hvilket jo betyder, at regningen for overforbruget bliver skubbet ud i fremtiden. Naalakkersuisut har ellers rigeligt med undskyldninger. Stigende inflation. Krigen i Ukraine. Eftervirkningerne af COVID-19. Det er gode undskyldninger, men det er ikke undskyldninger, der retfærdiggør at lade kommende generationer betale for Naalakkersuisuts manglede evne til at tage rigtige og velovervejede politiske beslutninger. Lad os tage et par eksempler:

Det tidligere Naalakkersuisut udviklede betalingssystemet Ilanngaassivik, som skulle hjælpe voksne mennesker med at betale deres regninger. Det system ville forbedre samfundsøkonomien med 30 millioner kroner om året. Og det ville være med til at sikre, at voksne mennesker med betalingsevne ikke opbyggede en stor gæld til det offentlige. Naalakkersuisut valgte at droppe det. Naalakkersuisut mente, at det var bedre, at de nuværende voksne ikke skulle hjælpes med at betale deres regninger. Naalakkersuisut vurderede, at det var meget bedre at efterlade regningen på børneværelset.

Jeg synes også, at det er mærkeligt at se, at Naalakkersuisut ikke har nogen planer for udvikling i det private erhvervsliv, der jo gerne skal være den drivende kraft i at skabe vækst og velstand.

Hvor er planerne for at komme ordentligt i gang med efterforskning og udvinding af mineraler og råstoffer?

Indtil videre har Naalakkersuisut kun afviklet muligheder.

Hvor er planerne for at udnytte det større turismepotentiale, som anlægget af de nye atlantflughavne vil medføre? Indtil videre har vi kun hørt Naalakkersuisut pive over, at landet ikke er klar til at modtage det øgede antal turister.

Hvor er planerne for at sænke erhvervsbeskatningen, så virksomhederne i højere grad kan investere, udvikle og skabe vækst? Indtil videre kan jeg kun se et håbløst forslag om en likvidationsprovenuskat, der vil gøre det sværere og dyrere for grønlandske virksomheder at sælge livsværket videre til næste generation af unge grønlandere.

Selvstændigheden rykker længere væk

Det er lidt sjovt at tænke på, at koalitionspartierne IA og Siumut i sin tid opstod, fordi man ville have selvstændighed. Med dette forslag til finanslov, så rykker selvstændigheden længere væk. Meget længere væk. Dette finanslovsforslag betyder, at vi i mange, mange år frem vil være afhængige af bloktilskud fra Danmark. Bloktilskuddet fra Danmark udgør således 55 procent af indtægterne i finanslovsforslaget.

Og det var 55 procent.

Mere end halvdelen af indtægterne kommer således fra bloktilskuddet. Læg dertil, at Danmark fortsat betaler for driften af en række områder herunder dyre områder som politi og retsvæsen.

Det siger jo sig selv, at hvis vi skal være selvstændige, så er vi også nødt til at have en økonomi, der kan betale for selvstændigheden. Vi er nødt til at have en økonomi, der ikke er afhængig af bloktilskud. Det betyder, at vi er nødt til at skabe et samfund og en økonomi, der bærer sig selv. Sagt anderledes, så er vi nødt til år efter år at have finanslove med overskud, så vi konstant kan minimere vores afhængighed af bloktilskuddet.

Naalakkersuisut evner end ikke at udarbejde en finanslov i balance. Naalakkersuisut formår kun at levere et visionsløst finanslovsforslag med underskud. Og underskud bringer os ikke kun længere væk fra selvstændighed – det viser også en manglende vilje til at løse udfordringerne her og nu. Det er ærlig talt hårdt at være vidne til, at Naalakkersuisut mener, at vi blot kan bede fremtidige generationer om at betale. Det er sørgeligt at se, at IA og Siumut mener, at den bedste løsning er at efterlade regningen på børneværelset.

Hvad med fiskeriet?

Fiskeriet er vores absolut største indtægtskilde. Jeg vil gerne takke fiskerne for hver dag at knokle på havet, og dermed bidrage til fællesskabet. Uden den indtægt som fiskerne skaber, så ville det for alvor se sort ud for vort land. Men også på dette område er det som om, at Naalakkersuisut hverken kan eller tør være proaktive. Det er efterhånden længe siden, at Fiskerikommissionen kom med sin betænkning, men indtil videre har Naalakkersuisut blot stillet betænkningen på en hylde, hvor den så passende kan samle støv,

mens man rejser rundt og holder pseudo-seminarer med en flyvsk påstand, at det er for at inddrage befolkningen. Det er det ikke – det er for at trække tiden, så man sipper for at træffe svære beslutninger. Det er ikke godt nok.

Det haster med at få fastlagt rammerne for det fremtidige fiskeri, og det nytter ikke noget, at vi har et Naalakkersuisut, der ikke tør handle. Vi skal gøre fiskeriet mere effektivt, så vi kan tjene endnu flere penge hjem til landet. Jo længere Naalakkersuisut tøver – jo flere penge går samfundet glip af. Og det er altså penge, som vi har hårdt brug for, så vi kan vende underskud til overskud. Men indtil videre virker det som om, at Naalakkersuisut har vurderet, at det er bedre at gøre ingenting. Man kan jo altid bare efterlade regningen på børneværelset.

Hvad med skattereformen?

Demokraatit vil sikre, at borgerne her i landet skal beholde flere af deres egne penge. Skatten skal med andre ord sættes ned eller beskæftigelsesfradraget skal øges. Derfor glædede vi os til at se udspillet til en skattereform. Vi blev godt nok skuffede. Det viste sig nemlig, at IA's primære plan var at forhøje afgifterne på biler. IA havde dog glemt at spørge sin koalitionspartner om det nu også var en god idé – det viste sig til ingens overraskelse, at Siumut syntes, at det var en dårlig idé. Det betyder så, at den stort anlagte skattereform stadig er hemmelig.

Men vi har dog trods alt fået et indblik i, hvad der er IA's intention med skattereformen. Det er ikke at effektivisere den offentlige sektor. Det er ikke at finde besparelser. Det er derimod at vælte regningen over på borgerne. Det er altså ikke en holdbar løsning, at borgerne skal betale for IA's overforbrug, og jeg er spændt på at se om Siumut har styrke nok til at sætte IA på plads i dette spørgsmål.

Jeg glæder mig til at se næste udspil til en skattereform, som jeg frygter bliver mere af det samme. Og jeg frygter at hovedkonklusionen bliver den samme som med alt andet som Naalakkersuisut foretager sig i øjeblikket nemlig at efterlade regningen på børneværelset.

Men hvad skal vi så bruge penge på?

Der er ingen tvivl om, at der er mange områder, hvor det vil være hensigtsmæssigt at investere og bruge penge. Vi er nødt til at investere i forebyggelse af selvmord. Alt for mange mennesker herhjemme vælger desværre at tage deres eget liv – den udvikling er vi nødt til at få vendt. Det er positivt, at Naalakkersuisut trods alt har valgt at afsætte lidt penge hertil.

Vi er også nødt til at investere i det sociale område. Vi ser desværre fortsat store problemer med seksuelt misbrug af børn, voldtægter, partnervold, hashmisbrug, alkoholmisbrug med mere. Vi er nødt til at italesætte disse problemer, og vi er nødt til sammen at finde ud af, hvordan vi gennem behandling, forebyggelse og oplysning kan minimere disse store problemer. Her savner jeg igen, at man fra Naalakkersuisuts side sætter en retning og kommer med nogle gennearbejdede visioner herfor. Naalakkersuisut har en stor administration til at komme med beregninger og analyser. Hvorfor sker der ikke noget? Har man nogle initiativer i gang? Og i så fald hvilke?

Sundhedsvæsenet trænger i den grad også til investeringer. Vi hører dagligt om udfordringerne i Sundhedsvæsenet, og vi må nu konstatere, at både fødestederne i Aasiaat og i Qaqortoq er lukket. Naalakkersuisut skyder skylden på rekrutteringsproblemer, hvilket til dels er rigtigt. Men Naalakkersuisut glemmer at kigge indad. Kunne man have handlet tidligere? Det rigtige svar er jo nok, at man burde have forudset udfordringerne og skredet til handling lang tid før. Konsekvensen er i stedet, at fødende kvinder i Aasiaat og Qaqortoq er tvunget til at forlade deres trygge omgivelser derhjemme for at føde. Heller ikke her har indsatsen fra Naalakkersuisut været god nok.

Det er godt, at Naalakkersuisut vil tilføre ekstra penge til et landsdækkende børneafsnit på SANA. Men sandheden er vel egentlig, at der allerede er et landsdækkende børneafsnit på SANA, og der er derfor ikke tale om en ny og revolutionerende idé. Demokraatit ser dog gerne, at der bliver etableret et reelt børneafsnit, så det sikres, at børn ikke skal lægge på samme afsnit som voksne. Vi håber, at det er det, der er formålet med forslaget, og vil gerne vide om det er rigtigt forstået?

Vi er også nødt til at komme i gang med sanering og renovering af den offentlige byggemasse. I alt for mange år har man udskudt problemerne, og ladet bygninger forfalde. Det helt store problem er, at det bliver værre og værre dag for dag. Naalakkersuisut må og skal komme i gang med denne opgave, men igen er det som om, at man vælger at tøve. Man har afsat 8,3 millioner kroner til nødlidende boligafdelinger, men det afhjælper på ingen måde det grundlæggende problem. I stedet har man nok en gang valgt at efterlade regningen på børneværelset.

Til gengæld er der et par områder, hvor Naalakkersuisut mener, at det er vigtigt at investere. Det første jeg her vil nævne er, at IA og Siumut simpelthen mener, at det skal sikres, at familier til politikere skal have betalt endnu en rejse til Nuuk i forbindelse med en samling. Det er allerede sådan, at en politikers familie kan få betalt en rejse om året, men det er ikke nok for IA og Siumut. De vil have, at politikernes familier skal have betalt en rejse hvert halve år. I Demokraatit mener vi, at det er en meget forkert prioritering i en situation, hvor det er umuligt for Naalakkersuisut at levere et finanslovsforslag med overskud.

Men her er et forslag, som IA og Siumut kan overveje i stedet. IA og Siumut var jo meget imod at spare på tilskuddet til de politiske partier således som undertegnede foreslog på FM2022. IA og Siumut kan jo blot bruge noget af deres partitilskud til at betale for, at Inatsisartutmedlemmernes familier kan komme til Nuuk en gang mere hvert år. Partierne har jo sørget for at få rigeligt med penge til sig selv, så det er vist udelukkende et spørgsmål om at prioritere. Men IA og Siumut synes måske, at det er bedre, at der er nogle andre, der betaler?

Et andet område hvor Naalakkersuisut gerne vil investere er i legater til kunstnere. Man vil simpelthen forære 250.000 kroner om året i ti år til fire udvalgte kunstnere. De skal ikke gøre noget for pengene. Her tror jeg, at vi er nødt til at kigge på om det nu også er nødvendigt. Jeg anerkender og respekterer kunstens betydning, og jeg mener helt bestemt, at vi skal støtte den skabende kunst, men det er der jo ikke tale om her. Her er der tale om, at man belønner kunstnere for deres hidtidige indsats. Her må jeg bare sige, at den

slags er der ganske enkelt ikke råd til i en situation, hvor vi har store udfordringer på eksempelvis børneområdet og sundhedsområdet. I en verden med et solidt overskud på Finansloven og med en økonomi og et samfund i massiv fremgang, så er det et fint forslag. Men virkeligheden er jo slet ikke sådan. Virkeligheden er, at Naalakkersuisut ikke har nogen som helst anelse om, hvad der skal gøres for at skabe fremgang og udvikling. I sådan en situation nytter det ikke noget at bruge penge på hæderslegater til kunstnere.

Det kan lade sig gøre

Demokraatit ser frem til at forhandle med de øvrige partier om finanslovsforslaget, men der er meget, der skal ændres, hvis vi skal med i en aftale. Vi vil have en finanslov med overskud i 2023. Vi vil have en finanslov, der animerer det private erhvervsliv til at skabe vækst. Vi vil have en finanslov, der fokuserer på at skabe bedre forhold i Sundhedsvæsenet. Vi vil have en finanslov, der sikrer bedre forhold for sårbare og udsatte børn. Vi vil have en finanslov, der sikrer, at grønlanderne får lov at beholde flere af deres egne penge.

Og hvordan skal det hele så finansieres?

Demokraatit kommer ikke til at være med i en aftale, der efterlader regningen på børneværelset sådan som Naalakkersuisut lægger op til.

Her kommer en række forslag til, hvordan vi kan skabe flere indtægter og hvordan vi kan skabe besparelser:

- Indfør Ilanngaassivik. Det giver en gevinst på 30 millioner kroner om året.
- Beskær antallet af ansatte i den offentlige administration. For mere end 20 dage siden stillede jeg spørgsmål til Naalakkersuisut om, hvor mange penge vi bruger og har brugt på ansatte i den offentlige administration. Pointen var, at vi kunne have opdaterede tal at forholde os til i dagens debat. Desværre har Naalakkersuisut ikke formået at svare på disse spørgsmål inden for tidsfristen. Det er faktisk for dårligt. Jeg håber, at Naalakkersuisut tager sig sammen og kommer med svar på mine spørgsmål inden vi skal i gang med de videre forhandlinger, så svarene kan indgå i disse forhandlinger.
- Beskær tilskuddet til politiske partier i henhold til Demokraatits forslag herom på FM 2022. Det giver en gevinst på 2,4 millioner kroner om året.
- Drop den tiltænkte tilstedeværelse i NATO's hovedkvarter. Vi har klaret os fint uden i de forudgående år. Det giver en gevinst på to millioner kroner om året.
- Et flertal uden om Demokraatit vedtog på FM 2022 et forslag om jobsøgningsydelse, der samlet set gør det mindre attraktivt for arbejdsløse at tage et ufaglært arbejde. Lad os rulle dette mærkelige forslag tilbage. Det giver en gevinst på 12 millioner kroner om året.
- Lad os beskære alle drifts- og tilskudsbevillinger med 1 procent, hvor det kontraktligt og lovgivningsmæssigt er muligt. Naalakkersuisut bedes inden 2. behandlingen foretage beregninger på, hvor stort et provenu dette vil give. Tidligere er det blevet beregnet til en gevinst på 56 millioner kroner.

Så ja; vi kan godt få det til at løbe rundt og mere til uden, at det er nødvendigt at efterlade regningen på

børneværelset.

Finanslovsforslaget henvises med disse bemærkninger til grundig behandling i Finans- og Skatteudvalget.